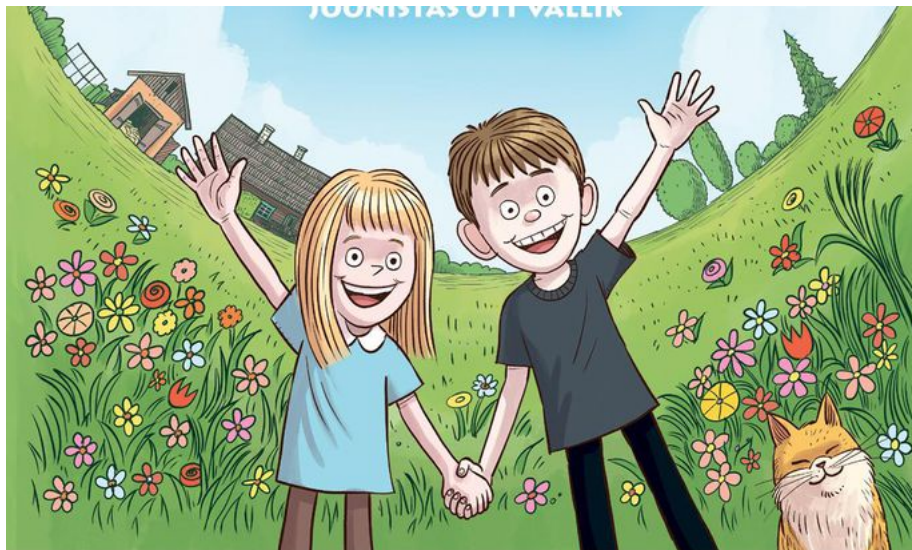

Aabits aitab lapsi hästi kõnelema õpetada

Raimu Hanson
ajakirjanik

TELLIJALE
AVATUD

«Pesamuna kõneaabits», esikaas.

FOTO: Repro

Kooliaasta algus ja aabits sobivad väga kenasti kokku. Kirjanik Heiki Vilep ja kunstnik Ott Vallik tegid seda teades oma järjekordse koostöö nõnda, et see tuleks lugejate ja vaatajate ette augusti viimasel nädalal. Sagedasti tandemina tegutsenud mehed võtsid sedakorda appi kaks naist, mistõttu tulemuseks ei ole tavaline lõbusate värsside-juttude ja joonistuste kogumik, vaid suurema haridusliku väärtusega üllitis «Pesamuna kõneaabits».

KUULA ARTIKLIT

00:00

00:00

Enneolematu raamatu metoodika on koostanud kliinilised logopeedid Lea Kübar ja Darja Parts. Nende tegevus peaks tagama, et «Pesamuna kõneaabits» toetab nii kõnelema hakkavate kui ka kõnelemisega raskustes laste arengut.

«Kõneprobleemidega laste hulk Eestis ja tegelikult kogu maailmas aasta aastalt järjest suureneb,» ütles raamatu idee autor Lea Kübar. «Mõnedel andmetel on umbes 15 protsendil kaheaastastest lastest märgatud kõne arengu mahajäämus. Mida varem ja teadlikumalt lapse kõnega tegeleda, seda tõenäolisem on, et mingeid kestvaid probleeme ei jää.»

Nii et Heiki Vilep jätkab oma loomingulist rada ka «Pesamuna kõneaabitsas»: ta ei loo võltsilt klantsitud maailma, vaid annab edasi luust ja lihast elu.

Kuni nelja-aastastele

Raamat sobib nii eakohase arenguga kuni kolmeaastasele kui ka kõnetule lapsele, kellel eluaastaid kahest neljani. Kuidas «Pesamuna kõneaabits» aitab kõne arengule kaasa, on üksipulgi ära seletatud raamatu kasutusõpetuses, mis on avaldatud sissejuhatusena, ja metoodikaselgituses viimastel lehekülgedel.

Tähestiku iga täht on ette võetud niimoodi, et ühel leheküljel on mõnerealine jutt, mis sagedasti algab käsiloleva tähega.

Näiteks A: «Algab päev. On ilus pühapäeva hommik. Miia magab magusasti. Tema suu on lahti. Vend Ott katsub näpuga õe keelt. Miia ärkab üles. Ta hammustab õrnalt Oti näppu. Ott naerab. «Sul oli kärbes keele peal!» Äkki tiriseb äratuskell: «Tinn-tinn-tinn! Tinn-tinn-tinn! Aeg on ärgata!»

Ü

Ü on üldiselt kui kaar,
kaare otstes silmapaar.

Ükskord olid Ott ja Miia emme ja issiga metsas. Nad korjasid seeni. Miia käis emmel sabas. Ta uuris emme korvi. Ott ja issi olid kusagil kaugemal. Neid polnud puude vahelt nähagi. Korraga oli kuulda issi hüüdmist: „Auu!” Emme hüüdis vastu. Miia hüüdis ka. Aga Oti häält ei olnudki kuulda. Mõne hetke pärast kostis kusagilt selja tagant: „Jee-je! Blää-blää! Seeni korjata on hää!” Siis ilmus Ott puude vahelt välja. Tema korv oli täiesti tühi. Ta ütles, et kõik seened pugesid tema eest peitu. Oti huuled ja põsed olid lillat värvi. Ott oli hoopis mustikaid korjanud. Kõik mustikad korjas ta otse endale suhu.

«Pesamuna kõneaabits», lk 30.

FOTO: Repro

Järgmisel leheküljel on kolmes raskusastmes rütmisalmid. «Rütmisalmide kuulamine aitab lapsel tajuda kõnes olevaid häälikuid ja riimi, mis lihtsustab hiljem ka lugemaõppimist. Rütmisalmi on soovitatav lugeda erksa häälega ja rütmi rõhutades,» on kirjas kasutusjuhendis. «Kõne rütmi kujundamisel on oluline, et täiskasvanu hääldab sõnu selgelt, esimest silpi rõhutades, takti kaasa lüües või koputades, plaksutades.»

Või näiteks Ü: «Ükskord olid Ott ja Miia emme ja issiga metsas. Nad korjasid seeni. Miia käis emmel sabas. Ta uuris emme korvi. Ott ja issi olid kusagil kaugemal.»

Selles jutukillus ei ole Ott musterkäitumisega poiss. Nimelt ei korjanud ta seeni, vaid mustikaid, aga mitte korvi, vaid oma pöske. Nii et Heiki Vilep jätkab oma loomingulist rada ka «Pesamuna kõneaabitsas»: ta ei loo võltsilt klantsitud maailma, vaid annab edasi luust ja lihast elu. Siingi raamatus on nali kirjaniku parem ja sõnamäng vasak käsi.

Ta, ta, hüpata!
Jaa, jaa, tahan ma!

Tule, jookse! Tule, hulla!
Tule, õues ringi mölla!
Liivakastis tule hüppa,
tule aias ringi kapp!

Juba terve nädal otsa
issi tahab minna metsa.
Mina tahan minna linna,
parki jalutama sinna.

Emme tahab kohvikusse,
vanaema kirikusse,
vanaisa muuseumisse,
vennas ainult arvutisse.

«Pesamuna kõneaabits», lk 31.

FOTO: Repro

Juba teine aabits

Küllap on Vilep olnud seekord kirjanduslikult kammitsetum kui oma tavalistes lasteraamatutes, sest ta pidi arvestama logopeedilisi näpunäiteid.

Kuid eks ta teadnud, mis teda ees ootab, sest tal olid kogemused Kärt Normanni, Silvia Soro, Ly Kriiska ja Pille Arnekiga koostööst, mille tulemusel ilmus keelereeglitele keskendunud «Aabits» veebruaris 2018 kirjastuse Avita üllitusel. Tollegi raamatu on illustreerinud Ott Vallik.

«Pesamuna kõneaabits», esikaas.

FOTO: Repro

RAAMAT «Pesamuna kõneaabits»

- Heiki Vilep, Darja Parts, Lea Kübar
- Illustreerinud Ott Vallik.
- Küljendanud Margus Nõmm.
- Kirjastanud Heiki Vilep.
- Tartu, august 2019.
- 56 lk.